

Advies cultuurhistorie

Boerderij en erf 't Holtslag, Geesinkweg 2 Warnsveld

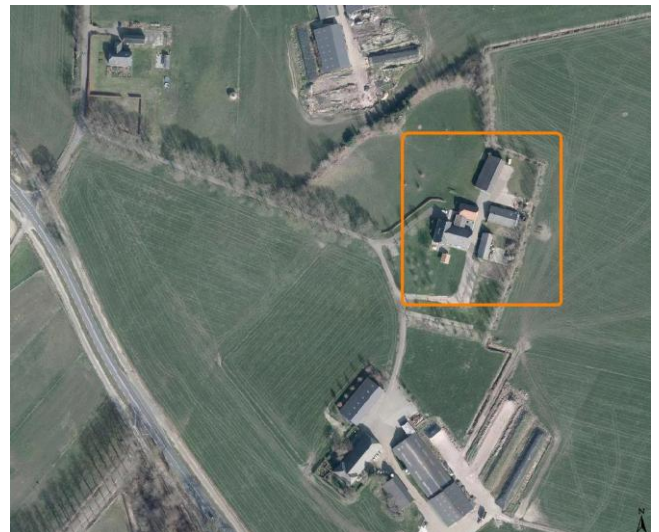

Aanleiding

Momenteel ligt bij de gemeente Zutphen een voorstel voor herindeling van het erf van boerderij 't Holtslag, Geesinkweg 2 te Warnsveld. Deze herindeling betekent voor een deel van het erf een nieuwe bestemming en sloop van enkele opstallen. Als onderdeel van de Wro is het verplicht om cultuurhistorische waarden mee te wegen bij het vaststellen van bestemmingsplannen en voor bestemmingsplanwijzigingen. Voor deze bestemmingsplantoets inzake de wijziging van de indeling van het erf van boerderij 't Holtslag, Geesinkweg 2 te Warnsveld is aan ondergetekende gevraagd een advies inzake cultuurhistorie op te stellen. Hiertoe is het erf op 16 juni 2015 bezocht en zijn aanwezige bouwdoSSIers gelicht.

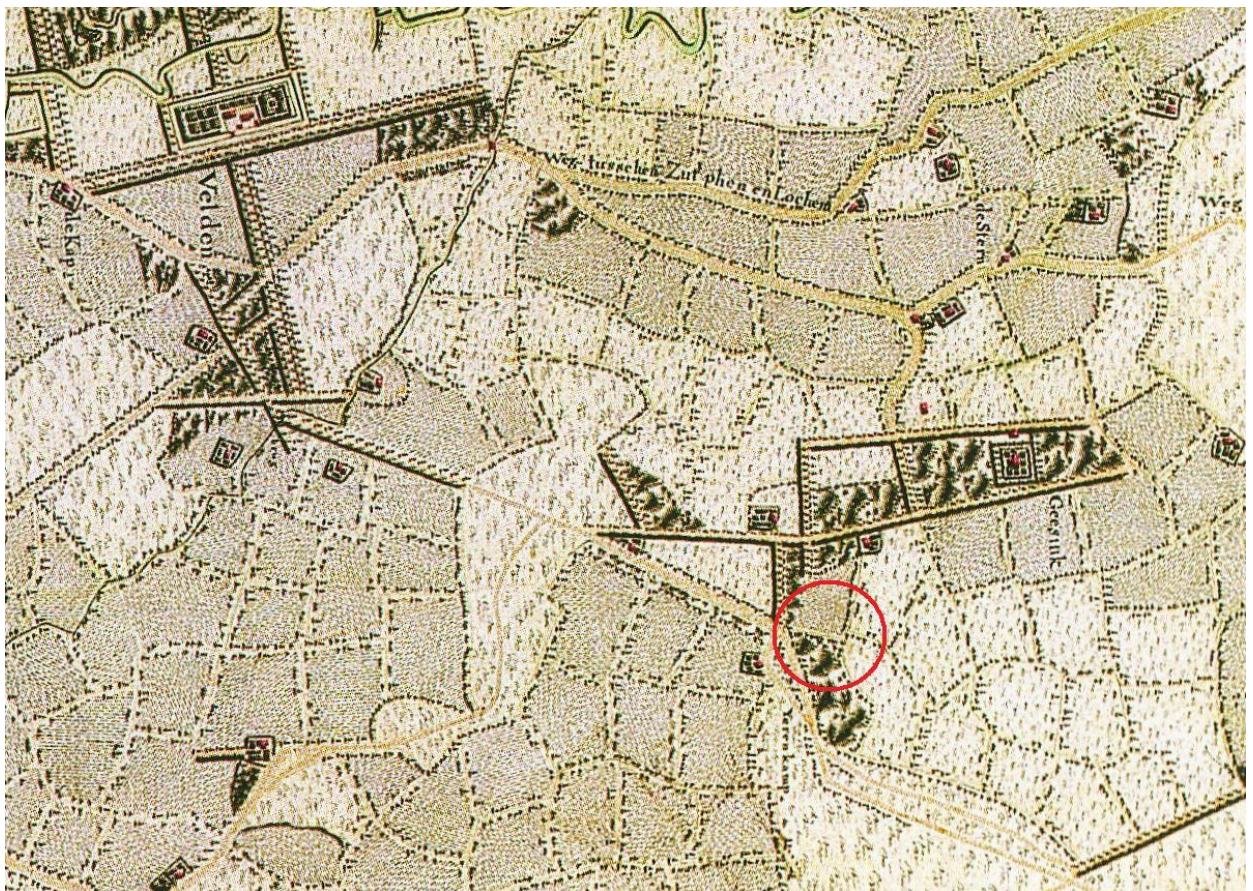
Ligging van het erf

De Geesinkweg is gelegen noordelijk van en toegankelijk vanaf de Vordenseweg op een plek waar de Vordenseweg richting Vorden naar het zuiden afbuigt en kort erop weer naar het oosten. Boerderij en erf van 't Holtslag is zeer kenmerkend gelegen aan het eind van een oprijlaan met dubbele rijen (jonge) eiken, bereikbaar vanaf de Geesinkweg. Aan het einde van de oprijlaan ligt dan links het bezochte erf van 't Holtslag, rechts buigt de weg af richting boerderij het Wezenloo, met adres Vordenseweg 17.

Cultuurhistorie van het erf

Boerderij en erf zijn lange tijd in eigendom geweest bij het Burgerweeshuis, zo werd de naastgelegen boerderij het Wezenloo al in 1609 aangekocht en mogelijk gebeurde dat ook met 't Holtslag¹. Wellicht is deze boerderij pas later gesticht. Ofschoon de kenmerkende oprijlaan op de Hottingeratlas uit 1785 wel is afgebeeld, is daarop vreemd genoeg het Wezenloo niet ingetekend, zodat niet helemaal duidelijk is of het Holtslag op dat moment al bestond. Op de kadastrale minuut van 1823 is dat wel het geval en wordt het erf afgebeeld met een enkele boerderij, die net als de tegenwoordige boerderij

Uitsnede uit de Hottingeratlas (1785). In de cirkel de locatie van de oprijlaan die ook nu nog duidelijk herkenbaar in het landschap en op kaarten aanwezig is. Van een boerenerf lijkt nog geen sprake. Boven de cirkel de verdwenen buitenplaats 't Geesink, waarvan de contour in het tracée van de gelijknamige weg nog enigszins herkenbaar is gebleven.

licht gedraaid staat op de west-oost-as. Wanneer de situatie in het veld wordt vergeleken met de genoemde bronnen blijkt dat diverse elementen duidelijk herkenbaar aanwezig zijn gebleven en dat de geschiedenis daarvan verder teruggaat dan dat jaar. Rond 1970 vonden in het gebied ruilverkavelingen plaats. Daarbij zijn enkele perceelsgrenzen gewijzigd, maar waar deze wijzigingen elders veel gevolgen hadden voor de beleving van landschap en het historische wegenverloop, heeft dit proces rond het Holtslag op deze aspecten niet veel impact gehad. Het feit dat de gronden van 't Holtslag en het

¹ Van Eijden 2014, 63

Wezenloo in die periode al lange tijd in de hand van één partij waren, het Burgerweeshuis, zal zeker hebben bijgedragen tot het behoud van bestaande structuren en elementen.

In 2002 is Dhr. Woestenenk als laatste pachtboer van 't Holtslag gestopt met het boerenbedrijf en zijn de landbouwgronden overgedaan aan boerderij het Wezenloo en de Leopoldhoeve in Vorden, beide in eigendom van het Burgerweeshuis. De gebouwen en de grond rondom boerderij 't Holtslag zijn aangekocht door dhr. Woestenenk².

► Een uitsnede uit de kadastrale minuut 1832 met aangegeven het bestaande wegennet in oranje, nog bestaande historische perceelsgrenzen in bruin en het Holtslag (steenrood)

Bebouwingschronologie

Het erf bestaat uit een T-boerderij die middels een tussenstuk is verbonden met een oude varkensstal aan de noordzijde. Beide gebouwen hebben de nokrichting vrijwel evenwijdig aan de west-oostas. Aan de oostzijde van het erf staat een noord-zuid geöriënteerde schuur en daarnaast, haaks, een recente varkensstal. Het erf wordt aan de noordzijde afgesloten met een wagenloods met de open zijde oostwaarts

² Van Eijden 2014, 64

gesitueerd. In de navolgende beschrijving zijn de op moment van schrijven aanwezige opstallen gecursiveerd genoemd.

De *T-vormige boerderij* is vrijwel zeker het oudste gebouw op het erf. Het is vermoedelijk in de kern en draagconstructie het gebouw dat reeds op de kadastrale minuut van 1832 wordt genoemd en dat in 1931 is uitgebreid met een nieuw woongedeelte tot een T-vormige plattegrond.

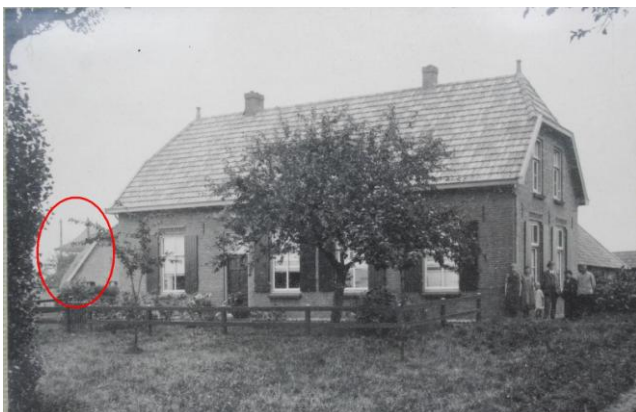

In 1911 is de *varkensstal* ten noorden van de boerderij gebouwd³ die in 1968 door een melklokaal met de hoofdboerderij werd verbonden.

In 1955 is ten zuiden van de boerderij een kippenschuur gebouwd die in 1958 werd uitgebreid. Deze is in 1972 blijkbaar al afgebroken, want op de bouw aanvraag voor een ligboxenstal van dat jaar wordt de kippenschuur niet meer in de situatie van het erf opgenomen.

De *wagenschuur* aan de noordzijde van het erf werd in 1964 gerealiseerd en is in 1970 aan de noordzijde uitgebreid tot de huidige lengte en vervolgens in 1976 aan de zuidzijde voorzien van een inmiddels weer gesloopte aanbouw onder lessenaarsdak. Interessant is dat de wagenschuur in eerste instantie als zaadloods werd gebouwd hetgeen de relatief open achterwand van verticaal getimmerde planken van het oudste gedeelte verklaart: een goede ventilatie was belangrijk. Cultuurhistorisch van belang is de draagconstructie van de wagenloods. Hiervoor werden acht staanders van twee gesloopte roedenbergen hergebruikt. Deze roedenbergen hebben tegenover de wagenschuur gestaan en bezaten elk vier lange eiken stijlen, voorzien van gaten om de bergkap in hoogte te kunnen verstellen. Op een foto die is genomen kort na oplevering van de uitbreiding van de hoofdboerderij in 1931 is juist achter de varkensschuur één van de roedenbergen zichtbaar. In 1972 is tegen de hoofdboerderij, aan de zuidzijde, een ligboxenstal gebouwd die in 1981 naar het zuiden werd uitgebreid. Deze is in 2003 gesloopt.

³ Mondelinge mededeling eigenaar dhr Woestenenk

In 1976 werd schuin tegenover de oude varkensschuur een *nieuwe varkensschuur* voor deze dieren gebouwd. Op de situatieschets van het erf staat de *materiaal- en gereedschappenschuur* ten zuiden van het nieuwe varkensonderkomen al als bestaand getekend. Het is niet bekend wanneer deze is gebouwd.

► *Voor de constructie van de zaadloods/wagenschuur zijn in 1964 de eiken roeden van twee gesloopte roedenbergen gebruikt, die tegenover de schuur hebben gestaan.*

Een nieuw erf

Het is de bedoeling om in het nieuwe erfontwerp de oude T-boerderij, de varkensschuur uit 1911 en het verbindende melklokaal uit 1968 te handhaven. De kenmerkende noord-zuid gerichte oriëntatie van het erf met daar haaks op de oude boerderij met varkensschuur blijft daardoor eveneens gehandhaafd. De varkensschuur uit 1976 en de naastgelegen materiaalschuur zullen worden gesloopt. Het zelfde is ook de bedoeling met de wagen- cq. zaadschuur uit 1964 met de uitbreiding uit 1970. Van cultuurhistorische waarde zijn de eiken bergroeden waarmee de schuur is opgetrokken. Deze zullen worden hergebruikt in de nieuw te bouwen berging/carport die schuin tegenover de huidige schuur zal worden gerealiseerd.

Waardering

Boerderij en erf 't Holtslag is van cultuurhistorische betekenis vanwege de langdurige agrarische functie op deze locatie en de lange historische relatie met het Burgerweeshuis en als zodanig met de naastgelegen boerderij het Wezenloo. Boerderij en erf vormen daarnaast een fraai ensemble gebouwen dat in combinatie met de boerderijen in de directe omgeving, waaronder het Wezenloo, een positieve bijdrage levert aan de beleving van het landschap. Inzoomend op de aanwezige bebouwing bezitten de historische T-boerderij en de naastgelegen varkensschuur uit 1911 de hoogste cultuurhistorische (en monumentale) waarden in vergelijking met de overige bebouwing op het erf. De wagenschuur heeft gelet op het bouwjaar (1964) en gebruikshistorie niet veel cultuurhistorische waarde, maar voor de eiken bergroeden, die in de constructie zijn hergebruikt, geldt dat wel.

Uit een vergelijking van het voorliggende plan met de analyse van aanwezige cultuurhistorische waarden is gebleken dat deze waarden in het voorliggende plan goed worden gerespecteerd.

Advies

Het verdient sterk de aanbeveling om voor de nieuw op te richten schuur/carport de her te gebruiken eiken bergroeden op de oorspronkelijke lengte te houden om de verwijzing naar hun oorspronkelijke functie zo sprekend mogelijk te houden.

Drs. J. S. Krijnen

Bouwhistoricus gemeente Zutphen

25 juni 2015

Literatuur

Eijden, Jolette van, *Zoo moog dit Weeshuis steeds tot Zutphens eere blijven*, Zutphen 2014

Bronnen

Regionaal Archief Zutphen, collectie bouwtekeningen 145

Idem collectie bouwtekeningen 324

Idem, collectie bouwtekeningen 395